

Володимир Ігорович **ЦЮПРИК**

студент, Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4768-3529>

e-mail: volodymyrtsyupryk@gmail.com

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЧАСТКИ ТОВАРИСТВА У ВЛАСНОМУ СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ У ЗАКОНІ УКРАЇНИ "ПРО ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ТА ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ": ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досліджено правовий статус частки товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю у власному статутному капіталі. Проаналізовано правові норми, що його регулюють, на підставі чого виокремлено основні ознаки цього явища. Досліджено відповідну судову практику та позицію Касаційного господарського суду відносно предмета дослідження цієї статті. З'ясовано деякі вади нормативного регулювання правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі в Законі України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: правовий статус, частка, статутний капітал, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, частка товариства у власному статутному капіталі, корпоративні права, правове регулювання

ВСТУП

У наш час досить гостро постало питання визначення правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі стосовно ТОВ та ТДВ, підтвердженням чого є ухвалення 28 липня 2021 р. Касаційним господарським судом Постанови у справі № 904/1112/20, в якій Суд встановив новий підхід до розуміння правової природи такого явища та висловив власну позицію відносно розуміння норм законодавства, які стосуються правового статусу частки ТОВ та ТДВ у власному статутному капіталі. Враховуючи те, що ТОВ є найбільш популярним видом господарського товариства, який вибирають для ведення господарської діяльності в Україні, аналіз цього питання є актуальним.

Загальним питанням та проблемам правового статусу суб'єктів господарської діяльності приділяли увагу В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменський, В.С. Щербина та інші науковці. Певну наукову цінність для розроблення проблематики переходу частки учасника являють праці окремих авторів, присвячені дослідженню правової природи частки у статутному капіталі Д.В. Ломакіна, Р.С. Фатхутдінова, А.В. Урюжникової, але проблеми, що виникають навколо правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі в цих роботах лише згадувалися поруч з іншими, проте детального окремого дослідження так і не отримали.

МЕТА роботи – аналіз нормативного регулювання правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі стосовно ТОВ та ТДВ, виявлення недоліків їх правового регулювання та реалізації, а також пошук шляхів їх усунення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У проведенні дослідження використано загальнонаукові методи (діалектичний, монографічний, метод синтезу та порівняння), і спеціальні методи (формально-логічний, тлумачення норм права).

РЕЗУЛЬТАТИ

Досліджуване у цій статті правове явище можна

окреслити за допомогою терміну з назви ст. 25 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (надалі – Закон). Так, ця стаття носить назву «Набуття товариством частки у власному статутному капіталі». З її аналізу й можна зрозуміти, що законодавець вживає такий термін як «частка товариства у власному статутному капіталі». Проте визначення ні цього поняття, ні більш загального поняття «частка учасника товариства у статутному капіталі» українське законодавство, на жаль, не містить. З аналізу норм Закону можна дійти висновку, що часткою товариства у власному статутному капіталі є та частка, якою товариство володіє на праві власності, і яка водночас є складовою частиною власного статутного капіталу цього ж товариства. Таке володіння є можливим на підставі і в спосіб, визначений ст. 25 Закону, що більш детально буде розглянуто пізніше.

Для кращого розуміння досліджуваного явища необхідно визначити такі поняття, як «частка» та «статутний капітал», оскільки вони є елементами досліджуваного нами явища, а тому дозволять краще визначити його зміст. Як було вже зазначено раніше, на законодавчому рівні досить часто вживається поняття «частка учасника товариства у статутному капіталі», хоча легального визначення цього поняття в українському законодавстві не існує. Відповідно до ч.ч. 1–2 ст. 12 Закону розмір статутного капіталу товариства складається з номінальної вартості часток його учасників, виражених у національній валюті України. Розмір частки учасника товариства у статутному капіталі товариства може додатково визначатися у відсотках. Розмір частки учасника товариства у відсотках повинен відповідати співвідношенню номінальної вартості його частки та статутного капіталу товариства [1].

Потребує з'ясування і взаємозв'язок частки у статутному капіталі та статутного капіталу ТОВ. С.О. Макаров зазначає, що традиційно виділяють три основні функції статутного капіталу: 1) забезпечувальну (або стартову), яка виражається в тому, що статутний капітал становить початкову матеріальну основу діяль-

ності товариства, яка дає старт до подальшої діяльності товариства, забезпечує можливість такої діяльності; 2) гарантійну, яка полягає в тому, що статутний капітал – це той мінімум коштів, наявність яких гарантується товариством за будь-яких умов, це певна гарантія задоволення вимог кредиторів товариства. «Кредитори товариства, вступаючи з ним у зобов'язальні відносини, повинні знати, в межах якої вартості може бути забезпечено виконання товариством прийнятих на себе зобов'язань». І, нарешті, третьою функцією статутного капіталу ТОВ є функція визначення часток участі засновників (а згодом і учасників) у товаристві і його прибутків. Це проявляється в тому, що статутний капітал дозволяє визначити номінальну вартість частки кожного учасника. Саме кількість і розмір часток характеризують стан окремого учасника в ТОВ, від цього залежить обсяг його можливостей для визначення діяльності товариства, розмір одержуваного від діяльності товариства прибутку [4, с. 66- 67].

Як зазначає вчена Т.М. Шемета, статутний капітал ТОВ та ТДВ є грошовою оцінкою того майна, що передано в якості вкладу учасниками товариства, а розмір статутного капіталу товариства складається з номінальної вартості часток його учасників, виражених у національній валюті України. Частка учасника у статутному капіталі товариства пов'язана зі статутним капіталом товариства тим, що частка учасника є насамперед зовнішнім виразом вартості того майна, що було передано цим учасником у якості вкладу до статутного капіталу товариства, тому частку у статутному капіталі ТОВ та ТДВ можна визначити як частину статутного капіталу, яка виражена у вартісному еквіваленті відносно статутного капіталу загалом [5].

Оскільки для частки товариства у власному статутному капіталі не дано іншого визначення поняття частки, ніж як для учасника товариства, можна припустити тотожність розуміння такого поняття, як «частка у статутному капіталі» для цих двох явищ, лише з тією відмінністю, що таким «учасником», що має частку в статутному капіталі товариства у досліджуваному явищі є саме товариство. Щоправда, Закон встановлює певні особливості правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі. Ці особливості Закон встановлює в основному лише на рівні ст. 25 [1].

З аналізу положень цієї статті можна виокремити такі ознаки. По-перше, придбання частки у власному статутному капіталі товариством здійснюється без зменшення такого статутного капіталу товариства на цю частку. По-друге, таке придбання є можливим лише у разі, якщо товариство сформує резервний капітал у розмірі ціни придбання викупленої частки, який не може використовуватися для здійснення виплат на користь учасників такого товариства. По-третє, таке володіння товариством часткою у власному статутному капіталі є тимчасовим, оскільки товариство зобов'язане здійснити відчуження такої частки відплатно не пізніше ніж через один рік із дня придбання частки (частини частки), якщо інший строк не встановлено статутом товариства. До внесення змін до Закону Законом № 1667–ІХ від 15.07.2021 ця ознака була забезпечена імперативною нормою, якою не перед-

бачалося можливість встановлення іншого ніж один рік строку статутом товариства [3]. Зараз можна констатувати умовність тимчасовості володіння товариством часткою у власному статутному капіталі, оскільки статут не обмежений у встановленні більшого строку, а отже, він може бути настільки великим, що про тимчасовість як ознаку такого явища можна буде забути.

Про володіння товариством часткою у власному статутному капіталі згадується не лише у ст. 25 Закону. Так, у ч. 2 ст. 16 Закону зазначено, що не допускається збільшення статутного капіталу товариства, яке володіє часткою у власному статутному капіталі [1]. А у ч.ч. 6 і 7 ст. 21, що регулює відносини відчуження частки у статутному капіталі товариства іншим особам відносно частки товариства у власному статутному капіталі, встановлюється, що лише відносно такої частки товариство може укласти договір, за яким виникнення, зміна чи припинення прав та обов'язків відносно відчуження частки у власному статутному капіталі обумовлені обставинами, а також, що статутом товариства може встановлюватися обмеження щодо відчуження або обтяження відносно такої частки [1].

Ст. 51 встановлює обмеження до конвертації часток у разі припинення та виділу товариства, яке пов'язане з досліджуваним правовим явищем. Так, відповідно до ч.1 цієї статті правонаступникам юридичних осіб, які припинилися, не можуть належати частки у власному статутному капіталі [1]. Інших «згадок» про частку товариства у власному статутному капіталі ні цей Закон, ні інші акти законодавства не містять.

З аналізу цих положень можна дійти висновку, що норми, які регулюють правовий статус частки товариства, здебільшого встановлюють порядок набуття та розпорядження цією часткою як майном товариства, проте майже не врегульовують інші аспекти корпоративних прав, що зазвичай виникають на підставі майнового права на частку у статутному капіталі, зокрема право на участь в управлінні товариством.

Винятком із цього твердження є хіба що ч. 3 ст. 25 Закону, яка, проте, є дещо проблемною в її застосуванні, зокрема через те, що судова практика по-різному розуміє та застосовує її положення. Так, відповідно до цієї норми, частки, що належать товариству, не враховуються у визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників у розподілі прибутку товариства, а також у розподілі майна товариства у разі його ліквідації [1]. Очевидно, що мета цієї норми полягає у недопущенні зловживанню цим правовим механізмом із боку виконавчого органу товариства. Відносно цього виникає багато запитань, що стосуються як реалізації цього правового механізму, так і можливих запобігань зловживанням в його використанні.

По-перше, як товариство може реалізовувати закріплене у п. 1 ч. 1 ст. 5 Закону своє право як учасника товариства стосовно управління собою ж? Якщо надати можливість товариству голосувати на зборах, ми отримаємо дивовижний тип товариства, яке несе відповідальність у межах свого вкладу саме перед собою, тобто взагалі ніхто не несе за нього відповідальності. Фактично таке товариство у такому разі належатиме власному керівництву, яке реалізовуватиме право на управління цієї господарської організації, оскільки саме виконавчий орган уповноважений від імені това-

риства розпоряджатися його майном, а частка у статутному капіталі може розглядатися і як майно товариства за своєю правовою природою. Через це в законодавстві повинні бути обмеження, щоб не допустити існування таких квазі-корпоративних утворень. Такими обмеженнями і є норми ч.ч. 1 і 2 ст. 25 Закону, які встановлюють особливий порядок набуття такої частки товариством. Проте навряд чи такі заходи є достатніми для запобігання зловживанню виконавчим органом правом розпорядження таким майном товариства як частка у власному статутному капіталі, що може призвести до порушення прав інших учасників товариства.

З огляду на це, норма про неврахування частки товариства у голосуванні за розподіл прибутку та розподіл майна товариства виглядає цілком логічною, оскільки є одним із тих обмежень, що запобігають такому зловживанню. Виникає лише питання: чому таке «неврахування» голосів товариства у голосуванні на загальних зборах визначено нормою лише для двох окремих випадків, і чому саме ці випадки є такими, для яких така частка в статутному капіталі товариства у голосуванні не враховується?

Спільним для таких випадків є майновий елемент, оскільки обидва пов'язані з розподілом майна, що належить товариству. З цього можна припустити, що законодавець визначив таку норму з метою посиленого захисту саме майнових інтересів учасників товариства від можливого впливу на них із боку виконавчого органу через такі частки товариства у власному статутному капіталі. Дійсно, у таких ситуаціях ризик порушень прав інших учасників є високим через економічну природу таких рішень загальних зборів. Так, можливими є зловживання, пов'язані з тим, що один учасник за допомогою наявності впливу на посадових осіб товариства може спричинити ухвалення вигідного йому рішення, яке може суперечити майновим інтересам інших учасників товариства.

Слід зазначити те, що ефект від такої норми можна розглянути через розподіл його на два елементи, першим із яких є заборона участі товариству в управлінні собою з цих питань, а другим є неврахування частки, якою володіє товариство у визначенні результатів голосування на загальних зборах, зокрема, у встановленні кількості голосів, що необхідні для того щоб вважати відповідне рішення прийнятим.

Стосовно першого елемента слід зазначити, що насправді можливість участі в управлінні собою ж виглядає сумнівною, а враховуючи те, що в Законі не міститься прямо встановленої заборони на управління товариством за рахунок частки, яким володіє саме товариство, взагалі виникає питання: чому закон одавець встановив таку заборону лише відносно двох випадків у ч. 3 ст. 25 Закону? Водночас навіть якщо не визнавати право на участь в управлінні товариством самим товариством на підставі того, що це суперечить суті корпоративних відносин, то залишається відкритим наступне питання: чи неврахування у визначенні результатів голосування учасників товариства частки товариства у власному статутному капіталі обмежується лише тими випадками, що визначені нормою ч. 3 ст. 25 Закону?

У зв'язку з відсутністю чітких відповідей на ці пи-

тання в українському законодавстві виникає багато проблем, що пов'язані з правовим статусом частки товариства у власному статутному капіталі, які породжують відповідну судову практику.

Одним із найбільш актуальних рішень, що стосуються предмету дослідження цієї статті, є Постанова № 904/1112/20 Касаційного господарського суду у справі від 28 липня 2021 р. [6]. У цій справі один з учасників товариства з додатковою відповідальністю (далі – «ТДВ») подав позов до суду, з метою визнання недійсним рішення загальних зборів такого ТДВ. На погляд учасника (він володів 41,45 % статутного капіталу ТДВ), його права були порушені у зв'язку із невповідненням його права проведення зборів та прийняттям рішення недовідповідною кількістю голосів. Так, за спірне рішення, зокрема про зміну керівника ТДВ, – голосували лише чотири учасники, яким у сукупності належить 41,2123 %. Тому позивач наголошував, що рішення не могло бути прийнято такою кількістю голосів і вимагав визнати його недійсним. Рішенням суду першої інстанції (підтриманим рішенням суду апеляційної інстанції) позов задоволено – спірне рішення загальних зборів учасників ТДВ визнано недійсним. Один із тих учасників, які проголосували «за», наголошував на дійсності й законності рішення загальних зборів ТДВ. Достатність голосів для прийняття рішення (зокрема про зміну керівника ТДВ) він пояснював тим, що частка у розмірі 13,31803 % статутного капіталу ТДВ належала самому товариству та не мала враховуватись у голосуванні в його вищому органі з огляду на те, що товариство не володіє правами учасника (володіння часткою не наділяє його правами учасника). З огляду на це – на зборах були присутні учасники (їх представники), які мали достатню кількість – 52,1582 % голосів. Свої висновки такий учасник виклав у касаційній скарзі. Суд задовольнив таку касаційну скаргу, чим встановив, що голоси, які припадають на частку, яка належить самому товариству, не враховуються у визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників із будь-яких питань [7].

В обґрунтуванні своєї позиції Суд зазначив, що неможна ототожнювати частку учасника у статутному капіталі товариства із часткою, яка належить самому товариству в цьому товаристві. Частка, яка належить товариству, не наділяє його корпоративними правами (ст. 167 ГК України) – участю в управлінні та іншими правомочностями, передбаченими законом і статутними документами щодо самого себе, перебуває у власності товариства тимчасово (протягом року). Нереалізація товариством своєї частки не змінює її правового статусу та не наділяє товариство правом брати участь у голосуванні на позачергових загальних зборах та у визначенні кількості голосів на цих зборах. Тобто товариство не є учасником стосовно самого себе. Отже, учасником товариства не може бути саме товариство, а наявність у нього частки не наділяє його правами й обов'язками учасника, оскільки це суперечить сутності корпоративних правовідносин [6].

Ст. 167 ГК України, на яку, як на підтвердження своєї позиції, посилається Суд, встановлює зміст поняття корпоративні права. Так, ними є права особи,

частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами [2]. Водночас жодних прямих заборон чи навіть згадок з приводу заборони участі в управлінні товариством собою вона не містить. Дійсно, можна погодитись із судом відносно того, що право на управління товариством для самого себе уявити досить важко й таке уявлення конфліктує із загальною правовою природою корпоративних прав, суть яких полягає в об'єднанні учасниками часток у статутний капітал для спільного ведення учасниками такого об'єднання підприємницької діяльності.

Проте безпосередніх норм, що забороняли б реалізацію права на управління товариством стосовно самого себе на підставі частки у власному статутному капіталі українське законодавство не містить. З цього висновки відносно того, що товариство не може бути учасником стосовно самого себе, хоч і виглядають логічними, проте не мають під собою достатнього нормативного підтвердження, а тому не дозволяють твердо переконатися в їх відповідності вимогам Закону. З огляду на це можна констатувати наявність істотної прогалини у національному законодавстві стосовно цього питання, яке, на нашу думку, не вдалося аргументовано «заповнити» Суду цим рішенням у справі.

Навіть якщо взяти до уваги цей аргумент Суду відносно того, що дійсно, товариство не може здійснювати управління стосовно самого себе, то це не свідчить однозначно про те, що така частка, якою товариство володіє, але не управляє, не враховуватиметься у голосуванні. Так, навіть якщо не визнавати за товариством можливість брати участь в управлінні товариством, це не означатиме, що частка, якою воно володіє, не існує. Так, у ч. 3 ст. 29 Закону визначено, що кожен учасник товариства на загальних зборах учасників має кількість голосів, пропорційну до розміру його частки в статутному капіталі товариства, тобто за загальним правилом, навіть якщо товариство не може брати участь в управлінні товариством, воно все одно володіє його часткою, яка на час проведення загальних зборів нікуди не зникає, через що неможна чітко заперечити, що така частка не має бути врахована у визначенні часток інших учасників, оскільки вона входить до статутного капіталу товариства.

На користь аргументу стосовно того, що частку, якою володіє товариство у власному статутному капіталі, необхідно не враховувати лише у визначених Законом випадках, також може свідчити нормативна конструкція ч. 3 ст. 25 Закону. Так, у цій нормі чітко вказано про неврахування голосів товариства на загальних зборах лише відносно двох випадків. Водночас сама норма виглядає як імперативна, оскільки не передбачає диспозитивності у вигляді відповідних формулювань «якщо інше не встановлено у статуті» тощо. Також сам факт окремої конкретизації випадків без описової манери та відсутність формулювань, що свідчать про відкритість такого переліку як «зокрема» чи

«тощо», свідчить про те, що такі випадки є виключними. В іншому разі у такій конкретизації на рівні закону не було б жодного сенсу. На цю обставину як визначальну у вирішенні цієї справи посилаються суди першої та апеляційної інстанції. Так, Господарський суд Дніпропетровської області в рішенні у цій справі (904/1112/20) від 02 вересня 2020 р. [8] на обґрунтування своєї позиції зазначив, що норма ч. 3 ст. 25 Закону є імперативною, а тому Статут не може встановлювати випадки неврахування частки, якої володіє товариство в інших випадках, ніж ті, що зазначені в даному положенні.

Незважаючи на це, суд касаційної інстанції у своєму рішенні встановив, що з аналізу вказаної норми матеріального права – ст. 25 Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» вбачається, що володіння товариством часткою у своєму статутному капіталі є обмеженим як тимчасовістю (один рік із моменту придбання з обов'язком її відчуження), так і порядком корпоративного управління (неможливість голосування на загальних зборах цього товариства). Отже, голоси, які припадають на частку, яка належить самому товариству, не враховуються у визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників з будь-яких питань [6].

Така правова позиція суду, на нашу думку, суперечить позиції про те, що норма ч. 3 ст. 25 Закону є імперативною й по суті повністю нівелює сам факт її існування у тому вигляді, в якому вона діє у чинній редакції Закону. А якщо взяти до уваги те, що тимчасовість володіння товариством часткою у власному статутному капіталі є умовною у зв'язку з останніми змінами до Закону, постає питання чи можна вважати відповідний висновок суду достатньо обґрунтованим, щоб на його підставі продовжувалася формуватися відповідна судової практика, спрямована на вирішення окреслених нами вище проблем, що спричинені вадами нормативного регулювання правового статусу цього явища? У будь-якому разі це судові рішення є наслідком недосконалої правового регулювання володіння товариством часткою у власному статутному капіталі.

Така судової практика також показує, що такі «вади» законодавства з цього питання необхідно вирішити шляхом внесення змін до Закону, оскільки «спроби» суду застосувати чинне законодавство не можуть бути цілком нормативно обґрунтованими через відсутність відповідних норм, що мали б достатньо повно врегулювати правовідносини, які виникають навколо цього правового явища. Так, необхідно встановити на рівні Закону відповідне правове регулювання реалізації прав учасника товариства самим товариством на підставі частки, якою воно володіє у власному статутному капіталі.

ВИСНОВКИ

Отже, в українському законодавстві на рівні Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» у ст. 25 визначено можливість набуття товариством частки у власному статутному капіталі. Проте регулювання правового статусу такої частки неможна назвати достатнім, через що на практиці виникають певні проблеми у реалі-

зації положень законодавства, що стосуються частки товариства у власному статутному капіталі.

Серед таких проблем можна виділити такі:

– відсутність нормативно закріпленого визначення поняття «частка у статутному капіталі товариства»;

– не встановлено порядку реалізації права на управління товариством, що виникає на підставі права володіння часткою у статутному капіталі, або не встановлено прямої заборони чи відсутності такого права у товариства на підставі частки у власному статутному капіталі;

– наявність суперечливої судової практики, що «намагається» вирішити проблеми нормативного регулювання шляхом звернення до загальних принципів права та наукової доктрини, що в деяких випадках може суперечити змісту окремих недосконалих положень закону.

Вирішення цих правових проблем є необхідним для забезпечення вищої якості та ясності закону, а також для формування судової практики з єдиними підходами до розуміння однієї норми. На жаль, їх вирішення потребує більш повного аналізу, що не може бути здійснений в межах однієї статті, тому в цій статті буде запропоновано лише тимчасові заходи для вирішення нагальних питань правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі.

По-перше, на рівні Закону необхідно усунути протиріччя у розумінні ч. 3 ст. 25 Закону. Це можна зробити в 3 способи залежно від вибору законодавцем шляху регулювання цього питання. Першим є підтвердження імперативності цієї норми через викладення її у такій редакції: «3. Частки, що належать товариству, не враховуються у разі визначення результатів голосування на загальних зборах учасників лише у розподілі прибутку товариства, а також у розподілі майна товариства в разі його ліквідації». Другим є перетворення цієї норми на частково диспозитивну шляхом

викладення цієї норми в такій редакції: «3. Частки, що належать товариству, не враховуються у визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників у разі розподілу прибутку товариства, у розподілі майна товариства у разі його ліквідації, а також в інших випадках, визначених статутом товариства». Третім є встановлення нової імперативної норми відповідно до згаданої в цій статті позиції КГС шляхом викладення ч. 3 у такій редакції: «3. Частки, що належать товариству, не враховуються у визначенні результатів голосування на загальних зборах учасників». На нашу думку, найбільш доцільним є використання третього способу вирішення цього питання, оскільки він найбільш повно відповідає суті корпоративних відносин.

По-друге, необхідно чітко окреслити позицію Закону стосовно можливості реалізації права управління товариством відносно самого себе на підставі володіння ним часткою у власному статутному капіталі. На нашу думку, найкращим буде встановлення тимчасового положення про відсутність такого права у товариства шляхом додавання ч. 5 до ст. 25 Закону у такій редакції «5. Володіння товариством часткою у власному статутному капіталі не наділяє таке товариство правом на участь в управлінні стосовно самого себе». Внесення таких змін може тимчасово вирішити деякі із зазначених у цій статті проблем, що виникли через недостатність нормативного регулювання правового статусу частки товариства у власному статутному капіталі, що виникають сьогодні у застосуванні існуючих правових норм, які регулюють дане коло правовідносин. Проте для якісного правового регулювання цього правового явища необхідно продовжувати дослідження в цьому напрямі, оскільки запропонованих фрагментарних та казуальних змін до законодавства навряд буде достатньо для вирішення низки проблем, що виникають навколо цього правового явища, хоча деякі з них можна вирішити і в запропонований спосіб.

Список використаних джерел

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275–VIII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
3. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15 липня 2021 року № 1667–IX. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#n540>
4. Макаров С.А. Общество с ограниченной ответственностью как субъект гражданского права: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / ГОУ ВПО «Саратовская гос. академия права». Саратов, 2004. 207 с.
5. Шемета Т.М. Перехід частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2020. 245 с.
6. Постанова Касаційного господарського суду Верховного суду від 28 липня 2021 р., судова справа № 904/1112/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98812421>
7. Трофименко І.В. Частка, яка належить самому товариству, не наділяє його корпоративними правами щодо самого себе – участю в управлінні та іншими правомочностями (ВС КГС справа № 904/1112/20 від 28.07.2021 р.). Протокол.юа. URL: [https://protocol.ua/ua/chastka_yaka_nalegit_samomu_tovarisstvu_ne_nadilyae_yogo_korporativnimi_pravami_shchodo_samogo_seb_e_uchastyu_v_upravlinni_ta_inshimi_pravomochnostyami_\(vs_kgs_sprava_904_1112_20_vid_28_07_2021_r_\)](https://protocol.ua/ua/chastka_yaka_nalegit_samomu_tovarisstvu_ne_nadilyae_yogo_korporativnimi_pravami_shchodo_samogo_seb_e_uchastyu_v_upravlinni_ta_inshimi_pravomochnostyami_(vs_kgs_sprava_904_1112_20_vid_28_07_2021_r_))
8. Постанова Центрального апеляційного господарського суду від 01 лютого 2021 року, судова справа № 904/1112/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94930167>

References

1. On Limited and Additional Liability Companies: Law of Ukraine of February 6, 2018 № 2275–VIII. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
2. Economic Code of Ukraine of January 16, 2003 № 436–IV. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Art. 144.
3. On stimulating the development of the digital economy in Ukraine: Law of Ukraine of July 15, 2021 № 1667–IX. *Official*

website of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#n540>

4. Makarov S.A. Limited liability company as a subject of civil law: dis.... PhD in legal sciences: 12.00.03 / Saratov state Academy of Law. Saratov, 2004. 207 p.

5. Shemeta T.M. Transfer of a participant's share in the authorized capital of a limited liability company and an additional liability company: dis. ... PhD in legal sciences: 12.00.03 / Vasyl Stus Donetsk National University. Vinnytsia, 2020. 245 p.

6. Resolution of the Commercial Court of Cassation of the Supreme Court of July 28, 2021, case № 904/1112/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98812421>.

7. Trofimenko I.V. The share, which belongs to the company itself, does not endow it with corporate rights in relation to itself – participation in management and other powers (Supreme Court Commercial Court of Cassation case № 904/1112/20 from 28.07.2021). Protocol.ua. URL: [https://protocol.ua/ua/chastka_yaka_nalegit_samomu_tovaristvu_ne_nadilyae_yogo_korporativnimi_pravami_shchodo_samogo_sebe_uchastyu_v_upravlinni_ta_inshimi_pravomochnostyami_\(vs_kgs_sprava_904_1112_20_vid_28_07_2021_r_\)](https://protocol.ua/ua/chastka_yaka_nalegit_samomu_tovaristvu_ne_nadilyae_yogo_korporativnimi_pravami_shchodo_samogo_sebe_uchastyu_v_upravlinni_ta_inshimi_pravomochnostyami_(vs_kgs_sprava_904_1112_20_vid_28_07_2021_r_))

8. Resolution of the Central Commercial Court of Appeal of February 1, 2021, court case № 904/1112/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94930167>

Volodymyr TSIUPRYK

student, Educational and Scientific Institute of Law of Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4768-3529>

e-mail: volodymyrtsiupryk@gmail.com

LEGAL STATUS OF THE COMPANY'S SHARE IN OWN AUTHORIZED CAPITAL UNDER THE LAW OF UKRAINE “ON LIMITED AND ADDITIONAL LIABILITY COMPANIES”: PROBLEMS OF LEGAL REGULATION

Introduction. Nowadays, the issue of determining the legal status of the company's share in the own authorized capital of LLC and TDV has become quite acute, as evidenced by the adoption on July 28, 2021 by the Commercial Court of Cassation in Case № 904/1112/20, in which the Court established a new approach legal nature of such a phenomenon and expressed his own position on the understanding of the legislation concerning the legal status of the share of LLC and TDV in its own authorized capital. Given that a limited liability company is the most popular type of legal entity that is chosen to conduct business in Ukraine, the analysis of this issue is relevant.

Some scientific value for the development of the transfer of the participant's share are the works of individual authors devoted to the study of the legal nature of the share in the authorized capital but the problems arising around the legal status of the company. in their own authorized capital in these works were only mentioned along with others, but did not receive a detailed separate study.

The purpose of the paper is to analyze the normative regulation of the legal status of the company's share in the own authorized capital of LLCs and ALCs, identification of shortcomings in their legal regulation and implementation, as well as the search for ways to eliminate them.

Results. One of the most relevant decisions concerning the subject of this article is the Judgment of the Commercial Court of Cassation in case № 904/1112/20 of July 28, 2021. The court in this case found that the votes attributable to the share belonging to the company itself are not taken into account when determining the results of voting at the general meeting of participants on any issues. However, Ukrainian legislation does not contain any direct norms that would prohibit the exercise of the right to manage a company in relation to itself on the basis of a share in its own authorized capital. That is why the company cannot be a participant in relation to itself, although they seem logical, but do not have sufficient regulatory support, and therefore do not allow to be firmly convinced of their compliance with the law. In view of this, it can be stated that there is a significant gap in the national legislation on this issue, which, in our opinion, the Court failed to “fill” with this decision in the case.

Conclusion. In the Ukrainian legislation at the level of the Law of Ukraine “On Limited and Additional Liability Companies” Article 25 defines the possibility for a company to acquire a share in its own authorized capital. However, the regulation of the legal status of such a share cannot be called sufficient, due to which in practice there are certain problems in the implementation of the provisions of the legislation concerning the share of the company in its own authorized capital. The solution of these legal problems is necessary to ensure the highest quality and clarity of the law, as well as to form case law with common approaches to understanding a single rule.

Keywords: legal status, fraction, authorized capital, limited liability company, additional liability company, the company's share in the authorized capital, corporate rights, legal regulation